

Spojuje je stejná minulost,
rozdělují odlišné
vzpomínky.

MOA HERNGREN DĚDICTVÍ

Přeložila Edita Petrášová

metafora

Andrea, prostřední sestra, se marně pokouší proniknout do blízkosti, kterou spolu máma a starší Ulrika vždycky měly. Ať se snaží sebevíc, zůstává stranou. Ullis naopak vidí mladší sestru jako tatínkovu oblíbenkyni, která vždycky dostala, co chtěla, pokaždé si prosadila svou, a přesto nikdy není spokojená. A nejmladší Rasmus? Ten celý život stojí ve stínu sester, jež spolu soupeří o pozornost a uznání – a teď si klade otázku, jak moc ho to poznamenalo.

Když se navíc ukáže, že z domu záhadně mizí věci, začínají se množit lži a na povrch vyplouvá nečekané rodinné tajemství, všechno se převrátí naruby. Každý ze tří sourozenců má naprosto odlišné vzpomínky na dětství. Každý z nich je jiný. Kdo z nich však vlastní ten „správný“ obraz minulosti? Co se celá léta tajilo? Kdo nese vinu? A co si jako sourozenci navzájem dlužíme?

Další mistrovsky vystavěný román oceňované švédské autorky, která působivě zpracovává téma mezilidských vztahů a obratně zachycuje různé úhly pohledu.

„Moa Hergren nabízí vzrušující drama s dokonalým citem pro zamotané vztahy.“

– Femina

„Citlivě a obratně napsaný román, postavený na více úhlech pohledu, kde každý má svou pravdu založenou na vlastní zkušenosti.“

– M-Magasin

Již vyšlo:

Moa Hengren

DĚDICTVÍ

Přeložila Edita Petrásová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou bez souhlasu nositele práv zakázány.

Tato kniha je literární fikce.

Všechny postavy a události jsou autorským výtvořem.

Copyright © Moa Hergren 2024

First published with the title *Syskonfejden* in 2024 by Norstedts, Stockholm

Published with agreement with Salomonsson agency

Translation © Edita Petrášová, 2026

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2026

All rights reserved

ISBN 978-80-271-6498-1 (ePub)

ISBN 978-80-271-6497-4 (pdf)

ISBN 978-80-271-6495-0 (print)

DĚDICTVÍ

PROLOG

Květen 2023

V PŘEDNÍ ŘADĚ sedí vedle sebe na dřevěných židlích s vypletenými sedáky tři sourozenci. Všichni jsou v černém, v rukou drží bílou růži, uzavření mezi žlutými stěnami kaple, odkud není kam utéct. Zvony ve věži ohlašují začátek pohřbu, zatímco sourozenci s kamennými tvářemi zírají na světlou březovou rakev. Možná myslí na dopis, který má jeden z nich v kapse, možná jsou tak přeplněni emocemi, že se museli uzavřít do sebe, aby následující hodinu přežili, aby se ovládali a nezačali na sebe křičet.

Když žena v černých bavlněných šatech vedoucí obřad pronese něco obzvlášť pěkného a trefného, zaplní se prázdnota občasnými vzlyky ostatních smutečních hostů. Potom následují vzpomínkové proslovy a hudební vsuvky, které jsou proložené tíživým tichem. Zazní rozladěná kytara a nejistý zpěv jediného hudebního příání rodiny. „*Somewhere Over the Rainbow*“. Je slyšet kašlání, někdo se vysmrká, látky šustí a nepohodlné slavnostní boty při změně polohy šoupou o lesklou podlahu.

V levém rohu u kostelních dveří, které kdysi bývaly v krásné barvě holubí modři, ale nyní jsou přemalované na černo, spustí varhaník Bachovo „*Air*“ a ceremoniářka vládně pokyne sourozeckému triu. Tak prosím, je čas. Jeden z nich se rychle zvedne, přistoupí k rakvi a položí ruku na tvrdé dřevo. Políbí mosaznou

tabulku, položí růži k hlavě rakve a stejně rychlými kroky se vrátí k rozvrzané židli.

Zbývá dva chvíli vyčkají a pak jdou vpřed. Pro nezasvěcené nic zvláštního, ale pro ty, kdo vědí, to znamená zřetelný odstup. Potom se zdrží u rakve, jako by se od ní nemohli odtrhnout, společně vzlykají a objímají se. Své růže položí kousek stranou od té první. Z nebesky modré oválné stropní malby nad nimi září betlémská hvězda.

Po obřadu se sourozenci zastaví na kamenném schodišti před kaplí a hovoří se smutečnými hosty. I tady panuje stejný odstup. Jeden stojí dole u spodního schodu a druzí dva nahoře u portálu. Dva proti jednomu. Jeden proti dvěma. Neviditelná, ale ostrá hranice mezi tichými hloučky. Teplé odpolední světlo zbarvuje bílou budovu dožluta. Po chvíli se ten osamělý vytratí směrem k hrobům pod právě rozkvetlé kaštiny.

Májové slunce zaleze za mraky, obloha zčerná a najednou se spustí liják. Někteří hosté se rozeběhnou k parkovišti, jiní hledají úkryt pod klenbou nad vchodem. Osamělá postava dál stojí pod stromy, a zatímco rukou šmátrá v kapse, pozoruje zpozďálí ty dva. Vytáhne roztrženou obálku a v ní papír s policejním znakem. Je to předvolání. Ruka se třese, dopis vlhne a písmena se rozmazávají, ale sdělení je jasné. Krádež, vyhrožování, ublížení na zdraví. Oznámení podané vlastními sourozenci.

Papír se v prudkém dešti rozmočí a přemění na bílé cucky, které propadávají mezi prsty dolů na zem.

ČÁST PRVNÍ
ANDREA

O SEDM MĚSÍCŮ DŘÍVE

Říjen 2022

ANDREA SEDÍ U kuchyňského stolu a modeluje z marcipánu v karamelové barvě dva psíky. Po chvilce jednu figurku zvedne a pečlivě si ji pod světlem velké závěsné lampy prohlíží. Jedno ouško je trochu nakřivo, a tak ho modelovací špachtlí upraví. Žádné mistrovské dílo z toho zrovna nebude, mopsíci mají ve skutečnosti šedivější čumáky a jsou už staří, ale doufá, že mámu její snaha potěší. Protáhne se a mrkne na hodinky. Bude půlnoc a jí toho zbývá ještě dost. Dan s Liv si šli už nahoru lehnout. Ani jeden neměl zájem se toho účastnit a vlastně i ona byla po večeři na pečení dortu už unavená, ale má pocit, že je teď extra důležité oslavit máminy narozeniny jako obvykle, protože teď není nic jako obvykle. Tradice je potřeba dodržovat nejen proto, že spojují rodinu, ale i proto, že dávají pocit jistoty, když se člověku začíná chvět zem pod nohama. Pro Andreu jsou kuchyňské rituály důležité a přípravy uklidňující. Vytáhnout mísy a vyskládat si ve správném pořadí suroviny tak, jak ji to učil táta. Oběma záleželo na tom, aby pekli a vařili dobré jídlo úplně od základu. Nebo měli další společnou vlastnost – oba byli stejně zvědaví a stále se chtěli učit něco nového. Veškeré kuchyňské práce, které má zažité a pamatuje si od dětství, jí ukázal táta, protože on, kromě ní, byl doma jediný, kdo uměl opravdu vařit a péct. Ani máma, ani

Ulrika neměli o vaření zájem, Rasmus byl příliš malý, a tak do toho Andrea vlastně tak nějak spadla. Pokud totiž nechtěla v týdnech, kdy táta pracoval, jen ohřívat toasty a přílišné polotovary, musela začít sama číst kuchařky a už coby desetiletá experimentovat v kuchyni.

Dort nosila v hlavě několik týdnů a vymyslela si, jak mámu překvapí a místo tradiční růžičky budou princeznu dort zdobit její milovaní mopsíci Tessinka a Tobík. Je jí jasné, že vzhledem k tomu, že na to má jen jeden večer, je to celkem ambiciózní plán, ale jsou to máminy první narozeniny bez táty, a tak chce udělat maximum pro to, aby se co nejlépe vydařily. Taky jí pořídila opravdu pěkný dárek, kosmetické ošetření pleti a dárkový balíček od Kiehl's, jejichž produkty sama používá a miluje: tonikum, sérum a nádherný denní krém, všechno v krásném balení. Opravdu si moc přeje, aby si máma po té strašné době po tátově smrti užila trochu luxusu a péče.

Ačkoli si všechny ingredience na dort objednala od donáškové služby Mathem, měla celý den větší stres, než očekávala. Být podnikatelkou a vést rozvíjející se architektonické studio je i za normálních okolností práce na víc než plný úvazek, ale od chvíle, kdy úroky vystřelily do astronomických výšin, se trh s bydlením i celá stavební branže zastavily a zakázky se nehrnou. Před pouhými pár lety to vypadalo úplně jinak, stavělo se jako nikdy předtím a trh volal po dalších bytech i architektech. Dokonce i během pandemie běželo všechno jako po másle, až musela Andrea se svou obchodní společnicí Mariou zakázky odmítat a žertovaly, že se jim daří až příliš dobře na to, aby to byla pravda. A pak šlo všechno do háje. Navíc se Mariin manžel rozhodl, že s ní už dál nehodlá setrvávat v manželství, ale rád by inkasoval její polovinu podílu ve firmě, a tak byla Andrea vtažena do jejich soukromého konfliktu. Partnerka je tak na dně, až musela jít na nemocenskou a veškerou svou práci – větší i menší – nechala na Andree. Potřebovala by spát, a ne péct. Jenomže kdo by pak zařídil máminy narozeniny? Ulrika ani Rasmus to určitě nebudou. Nicméně se

rozhodla, že se tím právě teď nebude rozčilovat. Andrea je typ člověka, který vždycky všechno řídí, má to ve své DNA. Její sourozenci jsou od přírody pasivnější a neumějí ocenit nebo si vůbec všimnout toho, co dělá. Ale místo toho, aby si tím tuhle chvíli kazila, snaží si ji užít. Mohla se na to klidně vykašlat, jenže nechce, protože ví, jak jsou rodinné oslavy důležité, a tak se radši pokusí řídit svou novou metodou na podporu duševní pohody: přijmout to, co nemůže změnit, a změnit to, co se změnit dá – tedy samu sebe.

A taky ví, že když už se do toho jednou pustí, utře vejce s cukrem a škrobem – nyní pečce bezlepkově, což je úplný zázrak jak proti bolení hlavy, tak na problémy se zažíváním –, tak se celá uklidní. „Lepší než běhat k cvokaři,“ říkával táta. Zahřeje ji vzpomínka na všechny ty večery, kdy spolu zůstávali dlouho do noci a něco slavnostního pekli. Život se má slavit a užívat, to bylo tátovo motto, vždyť nikdy nevíte, kdy vás může ráno přejet auto. Andrea zasune poslední marcipánovou tlapičku pod Tessinčino břicho a přilepí spící pejsky pomocí trošky jedlého lepidla na zelený kopeček. Ustoupí o krok a zkontroluje své dílo. Vypadá to, jako by psi hlídali horu ze šlehačky a marcipánu. A tátu.

RODINNÝ VOLKSWAGEN ID.4 vyjede ze starorůžového domu v Mälarhöjden. Něco málo přes dvacet kilometrů dlouhá cesta do Hässelby trvá skoro půl hodiny. Po vodě je to blíž. Párkrát sem přijel táta na návštěvu svým motorovým člunem značky Fjordling a přivázal ho u bývalého přístaviště pro parníky.

Provoz je hustší než obvykle, Dan jede trhavě a prudce brzdí a Andrea má co dělat, aby uchránila na klíně tenkou krabici s dortem.

„Dávej pozor na...“

„Já vím,“ odsekne Dan.

Andrea se rozhodne to nekomentovat, protože hádka je to poslední, co by teď mohli potřebovat. Je nevyspalá, do postele se dostala až někdy po jedné, v noci byla několikrát vzhůru, protože musela na záchod, a pak nemohla usnout. Po chvilce cítí, že ji Dan vzal za ruku, jako by se jí za ten ostrý tón chtěl omluvit, a ona ji místo odpovědi stiskne. Takto často vypadají jejich malé bojůvky, nevyslovené minikonflikty, které rychle vyšumí a projeví se na nejvyšším chvílkovým napětím. Někdy si říká, že je malý zázrak, že jsou stále spolu. Náročné pokusy o umělé oplodnění a prodělané potraty před tím, než přišla na svět Liv, mohly jejich vztah klidně zahubit, ale oni to ustáli a ze všeho vyšli ještě semknutější než dřív.

„Jestli zvládneme tohle, tak už zvládneme cokoli,“ opakovali si často, když bylo nejhůř. Možná v tom hraje svou roli i překvapivě dlouhá vzájemná přitažlivost, která s nimi přežila jak těžké zkoušky, tak skoro třiadvacet let každodenních neshod a dohadování. Andrea se umí stále pořádně rozvášnit.

Silnice do Hässelby vede přes Tranebergský most, kolem Abrahamsbergu, Norra Ängby, Blackebergu a Vällingby. Na začátku se jmenuje Drottningholmsvägen a na konci Lövstavägen, ale jako by byla nekonečná. Přestože v této oblasti vyrostla a tu trasu jela tisíckrát metrem, autobusem a autem, pokaždé ji překvapí, jak je dlouhá.

V roce 1983 se rodina Edmanových přestěhovala z bytu v ulici Melongatan jen o čtvrt dál do Röllekebacken do „mexické“ vily, jak se v té době říkalo obdobným stavbám z bílých lícových cihel. Andree byly tři a Ullis sedm. Potom se k nim přidal do party Rasmus, který se narodil po dalších šesti letech. Na Melongatan a své první roky má Andrea jen matné vzpomínky a vlastně ani neví, jestli to jsou její vlastní, nebo spíš pocházejí z vyprávění ostatních. Jako třeba když Ullis měla sestřičku hlídat a tahala ji nahoru na střešní balkon, kde se klepaly koberce, a táta málem dostal infarkt, když na to přišel. Nebo historka, jak směla zůstat vzhůru dlouho do noci a dívat se s ostatními na Carolu soutěžící s písní *Främling* v Eurovizi v Mnichově, tehdejším Západním Německu. Vydržela celý večer, ale přesně když měl idol vystoupit na jeviště, odpadla a zpěvaččin historický úspěch prospala. To jsou příběhy z Melongatan, které pro ni ožily díky starým fotkám a vzpomínkám druhých. Ale její první vlastní, opravdu jasná vzpomínka je na nehodu, která ji ovlivňuje celý život, ačkoli se stala tak dávno.

U zámku Hässelby zabočí, projedou Maltesholmsvägen a potom vjedou do vilové čtvrti. Doma už nebyla celkem dlouho a od té doby, co před sedmi měsíci táta zemřel, tam skoro nejezdí. Všechno okolo pohřbu bylo náročné a potom prostě chtěla žít dál. Elektrické auto tiše projíždí hustě obydlenou čtvrtí až nahoru

na Röllekebacken, kde stojí vila z bílých lícových cihel zahalená do žlutého podzimního listí. Dům s okolím pro Andreu vždycky znamenal bezpečí a kdysi to pro ni byl celý její svět, a ačkoli by se sem nikdy nechtěla vrátit, nosí tuhle oblast na západním okraji Stockholmu ve svém srdci.

Otočí se na zadní sedadlo, kde Liv zřejmě usnula.

„Zlatíčko... už jsme tady...“

Položí šestnáctileté dívce ruku na nohu, opatrně ji pohladí, ale žádné reakce se nedočká. Andrea si s Danem vymění pohledy. Bude někdy jejich dcera zase jako dřív? Stále neví, co přesně mají dělat. Všichni, včetně Liv samotné, doufali, že jí gymnázium přinese nový začátek, že po dlouhých letních prázdninách bude všechno jinak, ale ona se nadále cítí špatně a je nelidsky unavená. Ani psychiatr pro mládež, ani lékařské prohlídky či různá vyšetření jí nedokázaly pomoci nebo určit, co jí je. Jestli jde o zdravotní problém nebo psychiku, případně o kombinaci obojího. Když nedokáže jít do školy, bere si Dan volno a pomáhá jí s učením, aby nezaostávala.

Andrea s ní jemně zatřepe a Liv k ní zvedne ospalý pohled.

„Už jsme u dědy a... teda chci říct, už jsme u babičky.“

V PŘEDSÍNI JE slabě cítit cigaretový kouř, což znamená, že Ulrika je už tady. Co táta zemřel, osvojila si starší sestra nový zlovyk – kouřit vevnitř. Anebo to vždycky doma u sebe dělala, napadne Andreu, ale nikdy u rodičů, každopádně ne od doby, kdy ji táta v pubertě načapal. Ullis v černém oblečení s tmavými slunečními brýlemi ve vlasech sedí spolu s mámou a Vincen-tem, sedmnáctiletým bratrancem Liv, na rezavě červeném gauči v obýváku. Mladík si nechal od posledně narůst pubertální kozí bradku. Všichni tři radostně zamávají, ale nehnou se z gauče. Zato Tessinka a Tobík se přiřítí a vrhnou se na ni s rozjařeným poštěkáváním, s křivými zoubky a dopředu trčící spodní čelistí. Andrea se pokusí obejmout mámu, ale protože ta stále sedí, skončí to jen jakýmsi polovičním objetím a poplácáním po zádech.

„Tak, kolik to letos slavíme, Lotten? Dvacet pět nebo dvacet šest?“ zažertuje Dan, zatímco Liv předává dárek převázaný černou hedvábnou stuhou.

Máma se Danově vtípku spokojeně zasměje, jako by ho slyšela poprvé v životě. Na stole mají před sebou tři prázdné hrnky od kávy.

„Neřekli jsme ve dvě?“ zeptá se Andrea lehce udiveně.

„Jo,“ odpoví máma, „ale Ullis se stavila kvůli odrostům, a tak jsem jí to přitom i trochu zastříhla.“

„Dobrý, ne?“

Ullis si spustí z čela černé brýle a pohodí nově zesvětlenými vlasy.

„Fakt pěkný,“ usměje se Andrea, ačkoli ji píchne u srdce, že jí máma nikdy stříhání nenabídne, a přitom do ní rýpe, že chodí do předražených salonů v centru, kde si podle ní účtují jen za jméno, a ne za skutečné řemeslo.

Vincent dál zírá do mobilu a ani náznakem se nesnaží vstát, takže i u něj musí udělat ohýbací manévr, přičemž on svou tetu poplácá vlašně a spíš z povinnosti. Někdy má Andrea pocit, že ji doma Ulrika před synem pomlouvá, ale samozřejmě to nemůže vědět s určitostí. Avšak vzhledem k tomu, jak na ni Vincent odtažitě a kriticky kouká, to tak na ni působí. Klidně to ale může být jen obyčejný pubertácký nezájem, což ji i tak trochu dráždí.

„A na dort se už těšíš?“ zeptá se ho.

„Ale jo,“ vysouká ze sebe bez většího nadšení synovec.

Aspoň mopsíci se tváří nadšeně a řapou za Andreou, která jde chystat dort, zatímco Dan s Liv zůstávají v obýváku a povídají si s ostatními. Jakmile vejde do kuchyně, svého bezpečného útočiště, napětí v těle jí povolí, protože jen tady se může soustředit na něco jiného než na onu starou nejistotu a nepříjemný pocit, že se máma s Ullis proti ní spolčují.

Ohrne nos nad zápachem připálené kávy. To mámě není moc podobné, že by takhle na kávovar zapomněla. Ale možná na tom není nic divného, vždyť se po dlouhém manželství stala vdovou a všechno je rázem jinak. Máma nikdy nežila sama. Když ve dvaceti potkala tátu, hned se odstěhovala z domova. Zároveň však bývala dlouhá období doma sama, protože on téměř celý pracovní život přes týden pracoval v Enköpingu. Nicméně ztratit manžela je samozřejmě obrovská životní změna.

Andrea vylije starou kávu do dřezu, nasadí nový filtr a odměří středně praženou kávu značky Arvid Nordquist. Vyndá sváteční

porcelán s modrými švestičkami, který máma dostala jako svatební dar od svých rodičů. Opatrně na kuchyňské lince nadzvedne víko bílé dortové krabice. Princeznin dort se malinko posunul, ale jinak vypadá, že je v celku. Marcipánoví psi spokojeně dřímou na zeleném kopečku vedle jména a věku oslavenkyně vyvedených bílou polevou – *Lotten 72*. Andrea se spokojeně usměje a mrkne po živých předlohách, které stojí pod linkou s vyplazenými jazyky a plné očekávání. Potom si přitáhne pochromovanou stoličku, aby dosáhla do horní skříňky, kde se uchovávají vázy a servírovací mísy. Linoleová stupátka jsou ošoupaná a s lety už dávno ztratila svou křiklavě červenou barvu. V dětství byla tahle stolička její oblíbené místo při tátově vaření. Byla vysoká tak akorát, seděla na ní jako na rozhledně a měla výborný přehled jak nad tátou, tak nad sporákem.

Andrea balancuje na štokrleti, otevře horní skříňku a natáhne se po krásném podnosu s růžemi, který se účastnil všech narozenin, kam jí paměť sahá. Šmátrá po glazovaných keramických květech a světle zelených listech, skříňka je však hluboká a Andrea se musí postavit na špičky, aby dosáhla až dozadu.

„Jak to jde?“

Do kuchyně, aniž by si ho všimla, vstoupí Dan.

„Nemůžu najít ten sváteční podnos.“

„Tak vezmi nějaký tác nebo něco...“

Ukáže bradou směrem ke dřezu, kde je za baterií opřený o kachličky starý plechový tác s oranžovým květinovým motivem ze sedmdesátých let.

„Ne, vždyť tady musí někde být...“

Ale nahoře je to podivně prázdné. Pamatuje si, že tác naposledy použili při pohoštění po tátově pohřbu. Andrea tehdy samozřejmě upekla princeznin dort a k tátově počtě i sedmero druhů cukroví. Potom podnos ručně umyla, utřela a uložila zpět na své místo do horní skříňky. Ví to naprosto jistě, protože to dělala s vypětím všech sil, kdy byla polomrtvá únavou a sotva stála na nohou, jelikož od chvíle, kdy táta umřel, až po pohřeb a smuteční

hostinu to byl šílený kolotoč. Máma, Ulrika i Rasmus byli ochromeni žalem a Andrea musela všechno od začátku až do konce odtáhnout sama, aniž by měla šanci sama truchlit, takže ke konci jí došla síla a ona se zhroutila. Pamatuje si, že si přála, aby tam byl táta a pomohl jí, což byla samozřejmě absurdní myšlenka vzhledem k tomu, že šlo o jeho pohřeb. Máma na tom byla tak mizerně, že přesně ve chvíli, kdy začali přicházet smuteční hosté, si šla lehnout a vymluvila se na migrénu. Ačkoli to Andrea chápala, bylo frustrující, že to všechno zůstalo jen na jejích bedrech.

Dan si odkašle, jako to dělává, když Andrea uprostřed rozhovoru přestane poslouchat. V poslední době se jí to stalo několikrát, jako by vypnula, přestala vnímat okolní svět a neslyšela, neviděla.

„Tak jak jsem říkal, mám něco vzít?“

„Jo, možná talíře a hrnečky prosím.“

„Dobře.“

Dan trpělivě přikývne a usměje se, ale Andrea ví, že je tohle náročné i pro něj. Poslední půlrok byl z nejrůznějších důvodů vyčerpávající pro všechny.

Když odejde s nádobím, Andrea si znovu stoupne na špičky, jednou rukou se chytí police a druhou si posvítí mobilem. Pár vteřin jí trvá, než mozek zaregistruje, co vlastně vidí. Nechybí jen podnos s růžemi, ale není tam ani babiččina váza a polévková mísa, které tam rovněž patří. Celá skříňka je totiž prázdná.

DAN SEDÍ V podřepu u krbu z bílých cihel a snaží se rozdělat oheň, když Andrea vejde dovnitř a zeptá se, kde je podnos s růžemi. Ulrika s mámou se na sebe podívají a máma potom odpoví.

„Trošku jsme tady vyklízely. Ullis byla tak laskavá a pomohla mi odvézt hromadu krámů do sběrného dvora, jinak bych se k tomu v životě nedokopala.“

„Do sběrného dvora?“ zopakuje Andrea nevěřícíně.

Sestra si znovu s mámou vymění pohledy, jako by byla Andrea lehce natvrdlá.

„Jo, vždyť tam hned vedle je secondhand Myrorna, takže se toho aspoň spousta znova použije,“ pokračuje Ullis a pohodlně se opře.

„No, dobře... ale ten slavnostní podnos snad ne...?“

„Byl už tak otlučený, že se tam nejspíš taky připletl... ale máme přece i jiné tácy, které můžeš použít.“

Máma o něm mluví, jako by šlo o prošlé mléko, které prostě hodily do koše. Jasně, podnos byl trochu opotřebovaný, ale patřil k historii rodiny. Každý malý škrábanec, každé drobné odštípnutí bylo svědkem oslav, které spolu prožili.

„Nechápu, proč jste se mě nejdřív nezeptaly... ani Rasmuse. Vždyť je to rodinný porcelán.“

Ullis se ušklíbne.

„Promiň, ty náš syslíku, jenže to ty říkáš tak nějak o všem. Neumíš nic vyhodit, ani když je to rozbité. A nemyslím, že by o to Rasmus nějak zvlášť stál.“

Andrea otevře pusou, aby začala protestovat, ale zase ji rychle zavře. Ullis má dar působit vždycky naprosto suverénně a Andrea teď nemá na žádné hádky sílu, hlavně ne na máminých narozeninách. Musí to jako vždycky skousnout, musí být tou dospělou v místnosti, ačkoli její starší sestra je o čtyři roky víc. Ale ten „syslík“, jak jí s oblibou Ulrika říká, jí štve. Andrea není žádný sysel, jen má ráda věci, které mají historii a nesou v sobě vzpomínky. Jako třeba mosazný svícen z tátova služebního bytu v Enköpingu, který směla Andrea pokaždé zapálit, když tam přijela na návštěvu. Teď visí v předsíni v Mälarhöjdenu a pokaždé, když v něm zažehne svíčky, vzpomene si na tátu. Nebo červené zrcadlo ze sedmdesátých let z Melongatan, které teď visí u Liv v pokoji. Anebo hnědé pruhované zástěry, které ušila máma v různých velikostech celé rodině. Jsou flekaté od bábovek, které pekli v dětství, a nemají žádnou hodnotu, která by se dala vyjádřit v penězích, ale pokaždé, když si ji oblékne, ji to zahřeje u srdce. Věří, že až z ní jednou bude babička, tak se ty malé zástěrky, ve kterých s Ullis a Rasmusem pekli, opět využijou. Andrea zkrátka lpí na věcech, které souvisí s minulostí, a zároveň vytváří nové vzpomínky, a proto tak ráda nakupuje z druhé ruky a je častou zákaznicí na Auctionetu.

Vrátí se do kuchyně, kde stále stojí dort u nerezového dřezu a čeká na naservírování. Ruce se jí třesou potlačovaným hněvem. Zároveň si však připadá trochu směšně, že to bere tak vážně, vždyť jde jen o dortový podnos. Pořád je to jen trochu otlučený porcelán, i když k němu má silnou citovou vazbu. Prostě jí přijde zvláštní, že mají sílu vyklízet věci, které tu s nimi byly celé dekády a opravdu na Röllekebacken patří, zatímco tam, kde je skutečně potřeba něco udělat, nehnou ani prstem. Ale musí to pustit z hlavy, a tak místo toho vyndá žlutý kulatý plechový táč,

se kterým má spojené krásné vzpomínky na narozeninové snídani do postele.

Když vstoupí Andrea s dortem do obývacího pokoje, je tam už i Rasmus, který si povídá s Danem. Od té doby, co si oholil vousy, vypadá zase skoro jako kluk, a přestože je mu třiatřicet, připomíná jí malého prcka. A to, že stále večerí špagety s kečupem a sedí doma u počítačových her, místo aby se radši snažil sbalit nějakou pěknou holku, mu samozřejmě moc dospěláckých bodů nepřidává.

Andrea začne zpívat narozeninovou píseň „*Ja må hon leva*“ a ostatní se k ní přidají. Když píseň dozní, na okamžik zavládne ticho. Obvykle v tuto chvíli zazněl tátův hřmotný hlas s tradičním čtyřnásobným *hurá*, teď však převezme taktovku Andrea a strhne všechny k tomu, aby popřáli mámě ke dvaasedmdesátinám a ať žije sto let.

Když máma sfoukne svíčky, všimne si marcipánových pejsků, jednoho černého a druhého hnědého.

„No páni, ti jsou rozkošní, nejsou to...?“

Andrea s úsměvem přikývne.

„Ano, to je Tessinka a Tobík.“

„Úžasné, Andreo. Naprosto skvělé! Dokonce se ti povedl i Tobíkův jazýček!“

Růžová špička jazyka, která mu vždycky visí trochu na stranu, byla obzvlášť pořádná piplačka, ale stálo to za to, protože se překvapení očividně vydařilo.

„Nechápu, kde na to bereš sílu, vždyť se to stejně sní,“ poznamená Ullis.

„To máš pravdu, to je docela škoda,“ souhlasí s ní máma a vypadá najednou trochu ustaraně.

„Vyfotíme ho,“ nabídne Andrea, „takže nám každopádně vydrží aspoň na obrázku.“ Vytáhne mobil a snaží se z mámy vyloudit úsměv. „Když se trochu nakloníš k těm pejskům, tak...“

Jenže máma ji špatně pochopí a zavolá na Tessinku a Tobíka, aby jí skočili do klína.

„Pojďte, miláčci, podívejte se na sebe. Honem sem, pejsánci.“

Ti, jakmile vyskočí nahoru, se samozřejmě okamžitě pustí do olizování dortu.

„Fuj,“ vyhrkne Vincent, „tohle teda fakt jíst nebudu...“

„Tak to prostě odkrojíme a jinak to bude dobrý,“ řekne Andrea a bez váhání odřízne lesklý olizaný marcipán. Potom nakrájí kousky dortu, které se uchránily před psími bacily, a obývacím pokojem se rozezní cinkot porcelánu a příborů a srkání kávy.

„Je výborný, Andreo, ty jsi tak šikovná...“, pochválí ji máma a olízne si rty, „... ale nemá trošku jinou chuť?“

„Asi bude bezlepkový, co?“ rychle se do toho vloží Ullis.

„Vždyť v tom není skoro rozdíl,“ namítne Andrea.

„Ale jo, jenže ty sis už asi zvykla,“ trvá na svém Ullis.

„Ty máš alergii?“ podívá se máma, jako by zapomněla, kolikrát jí už Andrea vysvětlovala, že vysadila lepek, protože jí způsobuje bolesti hlavy a žaludeční potíže.

„Je super, ségra. Jsi fakt dobrá,“ ozve se Rasmus s plnou pusou a Andrea se s vděčností podívá na svého mladšího bratra, který si zřejmě všiml, že potřebuje trochu podpory.

„Ale panebože, je moc dobrý, já jen říkám, že ten rozdíl je poznat,“ pokračuje Ullis, která musí jako vždycky dělat vědu z Andreiných stravovacích návyků. Možná proto, že sama má špatné svědomí, jak její Vincent musel vyrůstat na fastfoodu a polotovarech.

Andrea se rozhodne poznámku ignorovat a místo toho navrhne mámě, aby si rozbalila dárky.

„Nejlepší mamince, babičce a tchyni od Andrey, Liv a Dana,“ přečte Lotten a začne rozvazovat hedvábnou stuhu. „Hm... copak jste si to na mě vymysleli?“

Možná to s krémy i kosmetickým ošetřením trochu přehnala, ale Andrea měla pocit, že toho musí dát mámě trochu víc, vzhledem ke smutku po tátovi i tomu, že se Ullis a Rasmus obvykle nepředávají a běžně slibují, že dárky „brzy přinesou“ nebo že jsou „opožděné“ či „skoro hotové“, ale nakonec je většinou stejně nedodají.

Máma rozbalí hedvábný papír a vyndá pečlivě vybrané kosmetické přípravky.

„Abys plet pořádně hydratovala, když je teď venku větší zima,“ řekne Andrea, „a ten denní krém je skvělý. Je dobrý i na noc a nádherně voní.“

„Ano... víš, že já se v tomhle moc nevyznám, ale je to od tebe moc milé,“ povídá máma.

„No, a pak tam máš ještě malou obálku.“

„Páni!“ Máma vytáhne kartičku a pomalu přečte:

„*Gemstone... luxusní... facial?*“

„To je moc příjemné kosmetické ošetření obličeje, takže si taky můžeš dopřát chvilku jen pro sebe.“

„No ne, teda, děkuju...musíš mi pak všechno pořádně ukázat.“

„Jasně, uděláme si pak malý kurz,“ usmívá se Andrea.

Asi doufala v trochu pozitivnější reakci, i když si byla vědoma toho, že to byl jen pokus s nejistým výsledkem. Máma by si nikdy sama od sebe nic takového nedopřála. Celý život si vystačí s Niveou, tedy pokud vůbec něco po umytí obličeje mýdlem použije. Přesto Andrea ví, že by jí to udělalo dobře, jen kdyby se odvážila vyzkoušet něco nového.

Teď předá Ullis trochu větší bílou obálku.

„Všechno nejlepší, mamčo.“

Máma se rozzáří, je celá překvapená a přešastná, zřejmě protože je dost neobvyklé, že by Ullis přinesla dárek ve správný den. Vezme velké blahopřání s oblíbenou pomněnkou na přední straně a i tentokrát nahlas přečte ručně napsaný text.

„... ty a já – pojedeme spolu na holčičí víkend na zámek Hässelby, kde si užijeme spoustu výborného jídla a pití, panebože, Ullebulle, tos přehnal! Ses zbláznila, holka?“

Mámu to tak dojalo, že má slzy na krajíčku, zvedne se a vezme Ullis do náruče.

„Je to balíček *Best friend*, takže tam můžou i psi kamarádi,“ vysvětluje spokojeně Ullis.

„Jako fakt? Tessinka a Tobík můžou s námi?“

Máma nemůže uvěřit svým uším.

„Jasně že jo. A mají tam takové umělecké pokoje a já nám zamluvila pokoj Björna Skifse, toho z Eurovize. Budeme spolu na dvojlůžáku.“

Máma vyjekne radostí a tváře jí vzplanou vzrušením. Andrea si nepamatuje, kdy naposledy ji viděla tak šťastnou a rozjařenou, a začne v ní ošklivě bublat závist. Vždyť kolik jí toho za ta léta dala a nikdy v ní žádný dárek nevyvolal takové nadšení. Jasně že to je od Ulriky hezké, ale i Andrea vynaložila na svůj dárek spoustu péče a peněz. A vůbec peníze... kde na takový zámecký pobyt pro dva vlastně sestra vzala? Vždyť je věčně švorc a pořád si půjčuje jak od rodičů, tak od Andrey. Začne v ní hlodat podezření, že to nakonec dopadne tak, že si stejně máma zaplatí pobyt sama. Pak se však zastydí. Jak může být tak nepřející? Hlavní přece je, že má máma po tom těžkém jaru a létu trochu radost.

„Musím si odskočit.“ Andrea se rychle zvedne.

V předsíni si nazuje tátovy vyspravované záplatované holínky, které tu pořád stojí, a vyjde ven. Potřebuje na vzduch. Dýchat! Seběhne z Röllekebackenu, zahne do ulice Sandviksvägen a zkrátí si cestu přes Oxtungan, malý parčík s dětským hřištěm. Žádné děti tam nejsou, zato se tam houpe pár pubertáků a sladká vůně – Andrea tipuje, že je to marihuana – se mísí s vůní podzimního listí. Nepřemýšlí, kam jde, pohybuje se jako robot směrem k nábreží a stezkou Neptunistigen dojde k vodě a molu. Rozprostře se před ní Lambarský záliv a zaplaví ji ona zvláštní směs nenávisti a lásky, kterou k tomuto místu chová. Je to neuvěřitelná nádhera spojená s radostí a láskou, protože právě tady ji táta vytrvale učil překonat strach z vody, což se mu nakonec částečně podařilo.

Z mola je vidět malá pláž vedle teplárny, kde se onoho osudného únorového dne před téměř čtyřiceti lety ocitly s Ulrikou. Přestože je to už tak dávno, pořád to v ní vyvolává jistý neklid. Sto třicet pět metrů vysoké komíny teplárenského závodu, dominanty, která je vidět z celého Hässelby, tu stojí jako stálá připomínka toho, co se tenkrát stalo. A přesto sem ráda chodí, možná teď víc

než kdy dřív. Aby mu vzdala poctu a ukázala, že ani stará, ani nová traumata nedokážou zničit to, co měl tak rád a k čemu se mu podařilo přivést i Andreu.

Vzduch je studený a vlhký a nad molem leží hustá mléčná mlha. Už je dávno říjen, ale Fjordling Sonja, norský plastový člun, který táta koupil na konci sedmdesátých let, pořád leží na vodě a osaměle se tam pohupuje. Od dubna, kdy našli tátu v bezvědomí na molu, s ním nikdo nejel. Loď spustili na vodu jen několik týdnů před tím, než se to stalo, a stihli si na ní vyjet jen párkrát, než táta zemřel. A teď ji musí znovu vytáhnout na břeh, a to hodně brzy, jinak může v přístavu zamrznout.

Andrea sraští čelo, když jí opět dojde, že Ullis s mámou sice mají čas a energii na to, aby vyházely věci, ale na to, co je skutečně potřeba udělat, kašlou. Například je potřeba vytáhnout loď, aby se nezničila. Teď to opět zůstane na Andree, což tak vlastně bylo vždycky, jenže dřív na to byli s tátou dva. Táta byl muž činu, v tom je Andrea po něm, a tak je o to jasnější, že odpovědnost leží jen na ní. S pohřbem to bylo stejné. Andrea se snažila ohledně menších i větších rozhodnutí zapojit mámu a Ullis, ale bezúspěšně, a potom, když už všechno zařídila, byly najednou nespokojené a měly hromadu připomínek, které navíc znamenaly přesný opak toho, jak by si to táta přál. Máma chtěla jen nejbližší rodinu, jenže mezitím už lidi začali pohřební službě potvrzovat účast na obřadu, tak co měla Andrea dělat? Dementovat celé smuteční oznámení?

Andrea přistoupí k Fjordlingu a všimne si, že je přivázan dračí smyčkou, kterou ji kdysi táta naučil: *Očko je jezero, z něhož se vynoří drak, omotá princeznu a stáhne ji s sebou zpátky do jezera.* Andrea chytne lano a sevře ho, jako by na okamžik spočívala v tátově neviditelné dlani. Nejvíc ji asi trápí myšlenky na to, jak zemřel. Byl vyděšený ze smrti, když tam sám ležel na mole? Jak dlouho trvalo, než po něm máma s Ullis začaly pátrat? Šel někdo kolem, aniž by pochopil vážnost situace? Snažil se táta volat o pomoc?

Začíná se šepit a paluba je kluzká, přesto potlačí strach a opatrně vzele na loď. Kvůli tátovi. Rozepne jasně modrou plátěnou střechu a protáhne se pod ní. Vůně benzínu a starého plastového kokpitu v ní vyvolá obrázek táty, jak se tam s něčím piplá. Měl rád její společnost, to často říkal, stejně jako když s ním směla jezdit na služební cesty do Enköpingu, neboli „města francouzských klíčů“, jak ho nazýval. Většinou jen tak mlčky seděli v lodi, což byl zřejmě způsob, jak jí pomoci zpracovat strach. Podle něj se tomu říkalo „plachtění v přístavu“, ačkoli tohle byl motorový člun. Teď jí dojde, že vlastně prostředí a ten pocit v lodi pro něj byly vždycky důležitější než samotné vyjížděky. Pohlédne na zelené holínky, o několik čísel větší, mnohokrát přelepované a vyspravované gumovými záplatami, a náhle ji zaplaví úleva, že je Ullis s mámou ještě nestihly vyhodit nebo odnést do secondhandu Myrorna. Musí je zachránit a vzít si je domů. Zachránit? Najednou ji napadne, že možná ještě není úplně pozdě, a urychleně se vydá zpátky.

KDYŽ VYBĚHNE ZPÁTKY do domu, oznámí Danovi, že chce okamžitě odjet. Je z toho lehce překvapený, protože tu byli sotva hodinu a obvykle tím, kdo chce jet domů, je on, zatímco Andrea chce ještě zůstat. Nicméně Andrea má naspěch a zdá se, že ani mámě moc nevadí, že tam zůstane jen s Ullis a ostatními. Naopak Liv je nespokojená.

„Cože? Už? Já tu chci ještě zůstat.“

Sedí a povídá si s Vincentem a vůbec se jí nechce s nimi do Mälarhöjden, což Andreu překvapí. Dcera je na tom v posledním roce tak špatně, že většinou sedí doma a skoro s nikým se nestýká. Tudíž by měla být Andrea ráda, že má najednou o nějakou společnost zájem, jenže zrovna teď se to opravdu nehodí.

„Někdy příště, Liv, teď musíme bohužel jet...“

„Ale proč?“

„Mám něco... musím něco zařídit.“

„No tak můžete jet napřed a já dorazím metrem.“

„Jo, ať tu Liv zůstane a pak jede s námi,“ navrhně Ullis a usměje se na svou neteř, která jí je očividně vděčná za podporu.

„Proč ne..., nebo?“ Dan se nejistě podívá na Andreu.

Jo, proč by ne? Samozřejmě ji trochu popíchne, že tu Liv chce zůstat s Ullis, na kterou je zrovna Andrea tak naštvaná, ale chápe,

že by to neměla odnášet dcera. Vždyť je vlastně skvělé, že se cítí dost silná na to, aby tu zůstala s ostatními.

„No tak jo, tak to tak uděláme,“ povolí Andrea, ačkoli se zdá, že na její souhlas nečeká ani dcera, ani sestra, protože se mezitím už pustily do dalšího hovoru.

„Mohl bych se s vámi svést?“ požádá je Rasmus.

„Ty taky?“ zeptá se máma a teď už vypadá trochu zklamaně.

„Promiň, ale musím... bohužel musím do práce. Mám tam být za...,“ mrkne na hodinky, „... tak za půl hodiny. Objevila se nám nějaká chyba v systému.“

„Jakpak se ta chyba jmenuje?“

Ullis se na něj škádlivě usměje a Rasmus zčervená až za ušima a něco zamumlá. Stejně je docela roztomilé, jak se jejich třiatřicetiletý bratříček neumí přetvařovat a je stydlivý, když se ho kdokoli zeptá na holky.

„Jasně že můžeš jet s námi,“ řekne Dan.

„Jenom že budeme cestou trochu nakupovat, tak jestli spěcháš...,“ vloží se do toho Andrea.

„Tak můžeme nejdřív Rasmuse vyhodit a pak jet do krámu, ne?“

Dan se na ni tázavě podívá, jako by od ní očekával vysvětlení, proč je najednou v takovém stresu. Andrea polkne. Nechce to vysvětlovat před Ulrikou a mámou, protože je jí jasné, že by se jí vysmály, a navíc chce jet hned, protože se každou vteřinou šance snižují. Místo odpovědi se tedy snaží popohnat Dana s Rasmusem, kteří si ještě vzpomněli, že si musí před odjezdem rychle odskočit.

Když konečně vylezou z domu, sedí už Andrea za volantem a netrpělivě čeká.

„Ty nás teda honíš... snad si můžeme nejdřív zapnout pásy, ne?“ poznamená Dan, když se Andrea rozjede, jen co zabouchne dveře.

„Musíme stihnout ten secondhand Myrorna u sběrného dvoru, než zavřou.“

Na Danovi je vidět, že je v obraze, ale její mladší bratr nechápe, o co jí jde.

„Tys tam ještě nebyl,“ vysvětluje mu Andrea, „ale Ullis s mámou očividně vyklížely a odvezly pryč spoustu věcí. Kromě jiného i ten květinový porcelánový podnos, takže já se chci stavit v tom sekáči a podívat se po něm.“

„Ten s růžemi?“ podívá se Rasmus.

„Ten krásný slavnostní podnos, který vždycky používáme na narozeniny.“

„Aha...“

„Já jen nechápu proč,“ pokračuje Andrea a ostře zabočí na silnici Sandviksvägen směrem na Lövstu a sběrný dvůr. „Tobě nic neříkaly?“

„No... ne.“

„Neuvěřitelný... že se nás ani nezeptaly. To je šílený.“

„To jo...“

„A docela podraz, hlavně teď po tom s tátou a tak, vždyť ten podnos je součástí našeho dětství,“ řekne Andrea, ale Rasmus jako by stále nechápal.

Těsně před Lövstavägen mívá bývalý stánek, kde si Andrea s Ullis jako děti kupovaly sobotní cukroví a ze kterého je dneska nabílo natřená pizzerie.

„Možná se tam můžeme stavit zítra, jestli spěcháš do práce.“ Dan se tázavě podívá po Rasmusovi. „Asi to bude něco důležitého, když tě tam honí i v sobotu.“

Andrea sevře pevněji volant a profičí křižovatkou přesně ve chvíli, kdy naskočí červená.

„Ale to bude rychlý a ve dvoře brzy zavírají. Takže... jestli to není problém, Rasmusi? Nebo chceš jet radši metrem...?“

Rasmus trochu znejistí.

„Ne, jasně, *no problem...*“

„Fakt myslíš, že tam ještě bude?“ zeptá se Dan. „Vždyť už je to docela dlouho.“

„Stejně se chci podívat.“

Andrea přidá plyn a za čtvrt hodinky se před nimi objeví sběrný dvůr. Už ze silnice je vidět fronta aut.

„Panebože... nemůžeme to nechat na jindy?“ vydechne Dan a Rasmus souhlasně přikývne.

„Když už jsme tady,“ řekne Andrea, zařadí se s Volkswagenem ID.4 do kolony a zařadí automat na parkovačku. Dan si přesedne na místo řidiče, zatímco ona se rozběhne dopředu do dvora.

Před modrým plechovým kontejnerem je známá cedule *Myrorna* a vedle ní stojí stolec na odevzdávání věcí. Andrea vejde do obřího kontejneru, který je rozdělený na část pro oblečení a část pro bytové doplňky, nádobí a porcelán. Ostřížím zrakem projíždí moře krámů a cítí, jak se jí rozbuší srdce, když na jedné polici mezi talíři a dalším porcelánem zahlédne něco růžového. Jenže vzápětí se její naděje rozplyne, protože podobný podnos ze stejné doby není ten jejich.

„Můžu vám s něčím pomoci?“ zeptá se jí zrudle zhruba pětadvacetiletá dívka s vlasy obarvenými na blond a piercingem v nose.

„Hm, ano... hledám jednu věc, která se tu ocitla omylem.“

„Bohužel si tu věci brát nemůžete. Tady se jen odevzdávají.“

„Tomu rozumím, jenže tenhle slavnostní podnos měla rodina skoro padesát let a moje stará matka ho sem přivezla omylem.“

Holka s piercingem zřejmě nechápe, o čem Andrea mluví.

„Měli jsme ho od mého narození, používali jsme ho při všech oslavách narozenin,“ pokračuje se vzrůstající nervozitou. „A pak můj táta teď na jaře umřel a my teď nemůžeme...“ Zadrhne se, ale podaří se jí to zoufale dopovědět: „Nedokážu ani vysvětlit, jak moc ten podnos pro mě a mámu znamená...“

Zdá se, že její roztřesený hlas udělá na dívku dojem.

„A kdy ho sem přivezla?“

„To přesně nevím, někdy před týdnem, možná před víc...“

„Tak to tady už v žádném případě nebude. Včera ráno jsme všechno rozvezli do obchodů, takže co je tady teď, je ze včerejška nebo z dneška.“

„Aha, a víte kam?“

„To nejde jen tak říct, protože to vozíme po celém městě.“

„Kolik obchodů to je?“

„Ve Stockholmu jedenáct. A pak taky prodáváme po internetu.“
Poslední jiskřička naděje definitivně uhasla a Andrea se loudá zpátky k autu, kde na ni čekají Dan s Rasmusem.

„Tak co?“ zeptá se jí Dan a zároveň vybočí z fronty a rozjede se po silnici Lövstavägen.

„Mohl skončit kdekoli ve Stockholmu, v jednom z jejich jedenácti obchodů. Anebo je už dávno prodaný...“

„To je v pohodě, ségra.“ Rasmus ji nespěšle zezadu poplácá po rameni.

„Ne! Sakra! To vůbec není v pohodě! Otočí se a vyčítavě se na něj podívá. „Tobě je to fuk, vid’?“

„Ale ne... nebo jo... docela jo... vždyť hlavně že se na narozeniny sejdeme, ne?“

Andrea polkne. Jasně že to není ta nejdůležitější věc na světě. Ale možná, až Rasmus sám jednou bude mít děti, tak to bude cítit jinak a pochopí, jak je důležité ctít tradice a věci, které nám pomáhají nezapomenout. Že to není jen staré haraburdí, že takový starý podnos zkrátka pomáhá udržet vzpomínky při životě. Svým způsobem i díky němu je táta stále s nimi.

ANDREA SE PROBUDÍ uprostřed noci s bušícím srdcem a se ztuhými čelistmi. V ložnici je teplo a dusno. Dan tvrdě spí na své straně postele a hlasitě oddechuje. Spala vůbec? Zdá se jí, že moc ne. Hodiny se převalovala, než se jí podařilo usnout, a nepomohla jí ani akupresurní podložka, na kterou si na chvilku lehla, což jí obvykle krásně uvolní. Často se budívá okolo třetí čtvrté a potom už nemůže zabrat. Je to částečně klimakteriem, ale i smutkem po tátovi, kvůli čemuž je citlivá i na zvuky a světlo. Stačí, když na okno vyskočí vrána nebo pár kapek zabubnuje na střechu, a je vzhůru, jako by její tělo fungovalo v jakémsi pohotovostním režimu a reagovalo na sebemenší vzruch. Hlavou jí létají myšlenky kolem máminých narozenin, které vůbec nedopadly tak, jak si představovala, a ona se v Hässelby necítila doma jako dřív.

Chvilí leží a zírá do stropu, pak to ale vzdá, vyleze z postele a oblékne si župan. Dan v neměnné poloze nadále v klidu odfukuje. Aspoň někdo se tady pořádně vyspí, pomyslí si se špetkou závidí Andrea. Sejde ze schodů a mine předsíň, kde na botník postavila vyspravované gumáky. Když je včera při odjezdu od mámy házela do kufru, Dan se na ně divně podíval, ale mlčel. Zřejmě pochopil, že nebyla vhodná chvíle její syslení jakkoli komentovat.

Pokračuje dál do zhasnutého obývacího pokoje, kam proniká bledé měsíční světlo. Noční osvětlení dodává místnosti jinou tvář, jako by z obýváku vznikla jeho zrcadlově převrácená podzemní verze, kde stíny vytvářejí neznámé obrysy a nábytek vypadá jako přízrak. Andrea přistoupí ke knihovně, která odráží směr jejího a Danova vkusu: mají tam knihy z minulých let od Bodil Malmstenové, Ulfa Lundella, Sun Axelssonové, Charlese Bukowského, George R. R. Martina a Paula Coelhoa, z pozdějších let pak od Joyce Carol Oatesové, Kerstin Ekmanové, Knausgärda, Joea Abercrombieho, Stephena Kinga a Jo Nesba. Nic z toho ji ale neláká, žádná starší ani novější kniha. Místo toho jí padne pohled na polici se šanonem, ve kterém jsou uschované dokumenty související s tátovým pohřbem. Vyndá pořadač a za měsíčního svitu se s ním posadí na podlahu ke dveřím na terasu. I když papíry nijak zvlášť systematicky neskládala, nějakým způsobem jsou chronologicky uspořádané: potvrzení od pohřební služby, korektura úmrtního oznámení, návrh menu smutečního pohoštění, ceník uren a rakví, který vytiskla z webových stránek pohřebního ústavu, program pohřebního obřadu, faktura od saxofonisty, pětadvacetiletého kmotřence její kolegyně Marii, který právě dokončil hudební akademii a v Kateřinském kostele zahrál „*Take Five*“. Určitě se našlo pár lidí, podle kterých se ta skladba na pohřeb nehodila, ale pro Andreu to byla jedna z mála chvil během celé ceremonie, kdy měla pocit, že byl táta přítomen a že na něj na okamžik dokázala myslet jako na člověka, kterým skutečně byl.

Vytáhne novinový výstřížek z *Dagens Nyheter* s úmrtním oznámením. Olle Edman. Pořád tomu nemůže uvěřit. Jako by se to týkalo někoho úplně jiného. Jako symbol k oznámení přidali francouzský klíč, protože táta miloval svou práci ve firmě Bahco ve městě, kde bylo toto nářadí vynalezeno. Dále jsou tam přirozeně všechna jména a také báseň, kterou napsala Liv toho večera, kdy táta zemřel, a jež působila mnohem osobněji než cokoli od Bo Setterlinda nebo Nilse Ferlina, které si většinou lidé pro úmrtní oznámení volí.

Ullis byla potom našťvaná. Nebo lépe řečeno, byla našťvaná celou dobu, nespokojená s tím, že to nebylo jen pro nejbližší rodinu a v Hässelby, ale v Kateřinském kostele, což by si býval táta přál. Nikoli proto, že by byl nějak zvlášť pobožný, ale protože miloval kostely. Andrea tam s ním byla několikrát a vždycky se spolu v tom rozsáhlém prostoru mezi davy lidí procházeli a obdivovali, kdo všechno je tam pohřbený: Cornelis Vreeswijk, Tomas Tranströmer, Per Anders Fogelström a Anna Lindhová. Taky bylo pro Ullis i mámu úplně typické, že nechtěly chápat realitu, že se musí zesnulý do měsíce pohřbít, že úmrtní oznámení musí vyjít včas, aby byli lidé informováni, že když milovaný příbuzný zemře, je třeba řešit tisíce praktických věcí, a že nikdo by nebyl šťastnější, kdyby se tomu mohl vyhnout, než právě Andrea. Máma s Ullis a Rasmusem měli na starost náhrobek, a ani ten nedokázali zařídit. A pak, když kámen obstarala Andrea a zařídila, aby stál na místě dřív, než zem zmrzne, si najednou začali stěžovat. Její rodina je něco jako společenství vlastníků, kde všichni nadávají na výbor a pořád si na něco stěžují, ale ve skutečnosti nikdo z nich nehne prstem.

Odloží výstřižek s úmrtním oznámením a vezme do ruky pohřební program. Tátova fotografie na přední straně je z Röllekebackenu, pořízená vloni na Den otců. Stojí na ní na kopečku před domem a v pozadí jsou vidět prosklené dveře do obývacího pokoje. V ruce drží dálkový ovladač a dívá se vzhůru na dron, který mu k svátku otců společně darovali Andrea, Ullis a Rasmus. Se svou novou hračkou vypadá neuvěřitelně šťastně. Jako malé dítě. Jenže si té radosti moc dlouho neužil a dron nyní leží v pracovním mezi dalším kamerovým vybavením. Svou docela impozantní sbírku kamer od značky Leica, Agfa a Nikon odkázal Andree, kterou tím ohromně poctil. Zalije ji vlna vzpomínek smíšená se smutkem i radostí zároveň, pořád v ní je tolik protichůdných pocitů. Ale nejvíc ze všeho jí chybí jeho společnost a to, že už tu není, jí tak bolestně ukazuje pouto, které s ostatními členy rodiny nemá.

Vloží program smuteční ceremonie zpátky do pořadače a vezme mobil. Vyhledá skupinový chat s mámou, Ullis a Rasmusem a začne formulovat textovou zprávu. Nejdřív trochu váhá, sama si není jistá, co jim vlastně hodlá sdělit. Má poslat děkovnou esemesku? Ačkoli ona všechno zařídila a upekla dort, má špatné svědomí, že oslava tak rychle skončila. Především by si však přála, aby v rodině zase všichni cítili, že k sobě patří, a tak píše dál:

Milá rodino!

Bylo skvělé, že jsme se viděli a oslavili tvoje narozeniny, mami!

Bylo by fajn se znovu brzy sejít, protože musíme vytáhnout loď.

Co zároveň udělat podzimní úklid na zahradě a pak si opéct buřty? Nějaký víkend, než se ochladí?

Pa Andrea

Opět lehce zaváhá, ale potom přidá červené srdíčko, zprávu odešle a telefon si strčí zpátky do kapsy. Má dobrý pocit, že udělala správnou věc. Zachovala se jako dospělá a zodpovědná žena.

AČKOLI NEPILA, CÍTÍ se následujícího rána téměř jako po opici a lehce ji bolí hlava, i když od té doby, co vyřadila lepek a snaží se jíst míň cukru, je to výjimečné. Zezdola z kuchyně je slyšet, že Dan chystá nedělní snídani. Zdá se, že se do toho pustil s plnou vervou, protože vůně míchaných vajíček a slaniny se line po schodišti až nahoru a lechtá ji v nose. Po pár vteřinách si vzpomene a sáhne po mobilu, na jehož černobílém pozadí má nastavený obrázek malé Liv s Danem z jedné moc pěkné dovolené ve Valbonne v jižní Francii, ale svítí tam jen datum a čas a žádné nové upozornění. Dosud nikdo na její rodinnou esemesku neodpověděl. Pocítí silné zklamání, že ji ignorují, úplně stejně jako když umřel táta a ona posílala zprávu za zprávou bez jakékoli odezvy. Přepadne ji obrovská únava, ale přinutí se vstát z postele a sejít dolů za Danem, který právě naservíroval opečené toasty na talíř.

„Skvělé načasování,“ usmívá se, „všechno je bezlepkové, i ty lívance.“

„No teda, to je krásná snídane,“ pochválí ho Andrea, i když by si nejradši došla do lednice pro čerstvé ovoce a smoothie, na které má ve skutečnosti chuť. Opravdu si jeho snahy váží, jenže americké lívance s javorovým sirupem a marmeládou, slanina a smažená vajíčka se smetanou jsou přesným opakem diety, kterou potřebuje držet, aby se cítila dobře.

Pípnutí mobilu v ní zažehne jiskřičku naděje, která však zase rychle zhasne, když zjistí, že to je zpráva ze společnosti Cervera.

POZOR SLEVY – 30 % na všechny vybrané produkty od firmy Rörstrand.

Klikne na odkaz, který ji automaticky přesměruje na podnos Mon Ami – *ideální na dorty a jiné cukroví, nyní jen za 749 švédských korun.* Andrea se rozesměje. Jaká je asi pravděpodobnost, že se tohle objeví právě den po její akci s dortovým podnosem?

„Mám to koupit?“ zeptá se Dana a ukáže mu mobil. „Třeba mají ve slevě i nějakou polévkovou mísu... občas si říkám, jestli člověka neodposlouchávají.“

„Všechno *je* odposlouchávané,“ potvrdí Dan. „Google, Facebook, Instagram, tvůj mail, ty jim to přijmeš a...“

Zatímco se klasicky rozohní nad umělou inteligencí a digitálním sledováním, Andrea ho přestane vnímat, a když udělá přešlátku, aby se nadechl, skočí mu do řeči.

„Mohli by aspoň odpovědět, ne?“ dá mu přečíst zprávu, kterou napsala v noci.

Dan pouze mlčky přikývne a nalije si kávu.

„Nebo ty si myslíš, že to moc řeším?“

„Možná trochu. Třeba jsou jen...“

Andrea se kousne do rtu, zatímco Dan pokračuje:

„... mám pocit, že všichni máte nějaký problém a pak se často zbytečně čte mezi řádky. Třeba jen ještě spí a zkrátka si to nestihli přečíst. Vždyť Lotten mobil nekontroluje tak často jako ty.“

Je to od Dana jasná narážka, protože on sám přešel na pravěkou Nokii, aby tím bojoval proti iPhoneu a celkové závislosti na mobilu.

„To ne, ale já vím, jací jsou...“ nadechne se Andrea, ovšem hned se odmlčí, protože jí cinkne mobil a na displeji se objeví zpráva od mámy. Přečte ji nahlas:

Díky, že jste přišli, byla to moc fajn oslava a děkuju za všechny krásné dárky, hrozně mě rozmazlujete. Líbá mami/babi.

„No tak vidíš, odpovídají.“

Andrea, kterou to zahřeje u srdce, přikývne a snaží se plně vstřebat mámina slova.

„Akorát nereaguje na ten návrh, že bychom se měli sejít, vytáhnout loď a uklidit zahradu,“ dodá.

„Můžu něco říct a nebudeš to brát jako kritiku?“ zeptá se Dan, když spolknou notnou porci vajec se slaninou.

„Jasně.“

Samozřejmě že je Danovým názorům otevřená, i když ji vždycky to jeho „a nebudeš to brát jako kritiku“ vytočí. V jejích uších to zní úplně stejně, jako kdyby řekl, že je lehce narušená.

„Někdy očekáváš, že všichni udělají přesně to, co chceš, a to hned. Co kdybys je nechala, aby to udělali svým tempem. Třeba bys pak nebyla tak zklamaná...“

Nejradši by se hned ohradila, že kompromisy dělá denně v práci a právě hledání dohod a řešení spolupráce patří k jejím nejdůležitějším úkolům. Jenže co se týče rodiny, tady přece vůbec nejde o to, že by ona chtěla určovat, jak a kdy se mají věci řešit, ale aby se vůbec něco dělo.

„Budu na to myslet,“ řekne místo toho, že by se bránila.

„Teď to ale přesně bereš jako kritiku,“ neodpustí si Dan, ačkoli to poznamená s úsměvem.

„Vždyť jsem řekla, že na to budu myslet.“

„No, ale tím svým tónem.“

Znovu jí cinkne mobil. Tentokrát to je Rasmus, který píše, že souhlasí, a připojuje smajlíka. Užůž má chuť o tom Danovi neříkat, tváří se totiž docela samolibě, ale tak dětinská zase být nechce.

„Rasmus je pro.“

„No, tak vidíš, všichni nejsou proti tobě.“

„Teď to vypadá, jako bych já byla paranoidní a jen si něco namlouvala.“

„Ne, ale... možná bys mohla nějaké věci vypustit, ulevilo by se ti. I nám.“

Andrea přikývne. Poslední půlrok byl opravdu náročný. Tátova smrt, dceřiny deprese a záškoláctví, její malé architektonické studio Edmanová & Wadstenová, kterému klesly tržby, zatímco nájem na nábřeží Kungsbros strand stoupl. Dělají, co mohou, aby to všechno zvládali, ale oba je to stojí spoustu sil. Odsune talíř stranou a znovu zkontroluje mobil. Ulrika se stále neozývá. Ale už jenom to, že se dva ze tří během jednoho dne ozvali, je úspěch.

„Co kdybychom dneska s Liv něco podnikli?“ navrhně. „Jenom my tři, jako rodina. Třeba bychom mohli zajet na bowling nebo tak něco?“

„Dobrý nápad, já jen musím něco na příští týden dodělat... ale třeba večer, jestli to není pozdě.“

Andrea přikývne a zvedne se.

„Tak fajn. Já se jen skočím mrknout nahoru, jestli bych už neprobrala Liv, aby si zase neprohodila den za noc.“

„Anebo ji nech, ať vstane sama.“

Andrea trochu ztuhne, protože ví, že takhle to nefunguje, a Dan to ví taky. Poslední rok byl v podstatě každý den boj dostat Liv do školy a do nějaké rutiny. O to větší, že mají každý rozdílný názor na to, jak řešit její „rozpoložení“, jak to nazývají.

Chvilku vyčkává, jako by smlouvala sama se sebou, ale nakonec dojde k závěru, že je důležitější, aby Liv vstala, než aby bylo po jeho. Vtom zapraskají schody a k jejich překvapení se v kuchyni objeví Liv. Dan se spokojeně usměje, jako že měl zase pravdu.

„Dobré ráno!“ řeknou oba zároveň až přehnaně nadšeně.

Liv se posadí ke kulatému dřevěnému stolu a zamumlá *ahoj*.

„To tě vzbudila ta vůně lívanců?“ zeptá se Dan s nadějí.

„Ne, prostě jsem se vzbudila.“

„No, to není jenom tak,“ okomentuje Dan, ale na Liv je vidět, že se jí nelíbí, když se z toho, že jednou v neděli vstane v půl desáté, dělá věda.

„Mám ti nandat?“

Andrea se natáhne po dceřině talíři, ale Liv ji předběhne a opatrně si dvěma prsty vezme jeden tlustý americký lívanec.

„Zapomněla jsem se zeptat, jak bylo u babičky, když jsme odjeli,“ povídá Andrea a jde do lednice pro džus, aby do sebe dostali aspoň nějaké vitaminy.

„Skvěle.“

„Co jste dělali?“

„Projeli jsme se na lodi,“ odpoví Liv a zakousne se do lívance. Andrea zkamení.

„Děláš si srandu?“

I Dan vypadá zaskočeně.

„Ne, proč?“ podívá se otázce Liv.

„No, vždyť... ani máma ani Ullis moc na lodi samy nejezdí, a navíc je už říjen, takže počasí ne zrovna ideální na koupání.“

„Bylo to v pohodě.“ Liv do sebe souká další kousek lívance.

„To už ale musela být tma, když jste vyrazili na vodu, ne?“

„Jo, bylo to super. Měli jsme rozsvícená světla, takže jsme vypadali jak malá poutová atrakce uprostřed noci.“

Malý noční lunapark. Přesně tak by to dokázala popsat Ullis.

„Vajíčka dělaná na smetaně, jemňoučká jako pohlazení.“

Dan jí přisune talíř s vejci, ale ani to přirovnání dceřin apetit evidentně nezvýší.

„Kam až jste dojeli?“ vyptává se dál Andrea, pro kterou je neuvěřitelné, že se Ulrika vydala na loď s mámou a dětmi. Vždyť ty případy, kdy řídila Fjordling, by se daly spočítat na prstech jedné ruky.

„Docela daleko,“ odpoví Liv. „Jeli jsme pár hodin. Taky jsme se trošku ztratili a došel nám benzín, ale to už bylo skoro doma, takže jsme ten poslední kousek dopádlovali.“

Andrea polkne a po očku se podívá po Danovi, který její pohled zachytí.

„No, ale nakonec všechno dobře dopadlo, jestli to správně chápu?“ řekne Dan, jako by tím chtěl naznačit, že to už nemá cenu dramatizovat, když to byl pro Liv vlastně celkově pozitivní zážitek.

Liv přikývne a usrkne džus, který jí mezitím Andrea nalila.

„Jo, a taky se Vincent málem přerazil, když si hrál na zkušeného mořského vlka a vyskakoval na molo.“

Nahlas se rozesměje, jako už dávno ne.

„Panebože...“ vydechne Andrea. „Museli jste být úplně zmrzlí.“

Vzpomene si, jak byla ve člunu naposled a jaká tam byla zima a vlhko.

„Jo, ale když jsme se pak vylodili, tak jsme si dali horkou čokoládu a zahřáli se u ohně. Ullis říkala, že člověk musí brát všechno jako dobrodružství, i když se to třeba trochu podělá.“

„To jo, ale za předpokladu, že to člověk taky přežije,“ neodpustí si Andrea, nicméně když vidí dceřinu reakci na svůj negativní komentář, okamžitě zalituje, že nemlčela.

Liv poděkuje za jídlo, i když se ho téměř nedotkla, a zmizí zpátky ve svém pokoji.

Andrea s Danem začnou sklízet ze stolu a skládat nádoby do myčky. Šeptají u toho, ačkoli by to Liv mohla nahoře jen slyšet.

„To snad není pravda...“ rozčileně zamumlá Dan a očividně má co dělat, aby nevybouchl.

Andreu potěší, že je na její sestru taky jednou naštvaný i někdo jiný.

„Jo... a stěží to byl mámin nápad.“

„Jak ta Ullis sakra přemýšlí?“ pokračuje Dan. „Jestlipak vůbec měli vesty? Na to jsem se radši ani neptal. Akorát bych ji zbytečně stresoval.“

„Pochybuju, záchranné vesty jsou pro přecitlivělé týpky, jako jsme my dva. Ona už je taková. Jedná impulzivně a vůbec nemyslí na možné následky. Motor je už taky strašně starý, sto let nebyl v servisu, a vůbec loď byla ojetá, už když ji táta kupoval.“

Dan zakrouť hlavou. „Člověk by řekl, že to, co se vám stalo v dětství, jí muselo dát lekci na celý život.“

„Jenže ona nikdy nepřipustila, že by to byla její chyba, ani se neomluvila, takže mě to nepřekvapuje,“ řekne Andrea.

Utírá stůl a zároveň přemítá, jak těžké muselo být pro mámu znovu sejít na molo, kde předtím oživovali tátu, protože ví, že se tomu místu vyhýbala. A když si k tomu představí, jak Vincent uklouzl a málem spadl do ledové vody, přeběhne jí mráz po zádech. Nejradši by okamžitě zavolala sestře, aby se jí zeptala, co to měla za pitomý nápad.

Dan jako by jí četl myšlenky.

„Bohužel si myslím, že teď už nemá cenu jí cokoli říkat. Už tak je všechno napnuté. Myslím kvůli Liv. Ale musíme si na ségru dávat pozor.“

Andrea přikývne. Dávat na Ulriku pozor byla pro celou rodinu práce na plný úvazek, kam jí až paměť sahá.